
ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΩΡΙΣ ΟΝΟΜΑ: ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΠΑΘΟΣ ΤΗΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΔΕΛΤΑ του Στέφανου Δάνδολου - Book review

05

Μαρτίου

Συνοπτική περίληψη του βιβλίου:

Το ξέρω πως είμαι τρελή· μα η αγάπη κάποιον τρελαίνει...

Ιούνιος του 1908. Η Πηνελόπη Δέλτα βρίσκεται σε ένα σανατόριο στα περίχωρα της Βιέννης. Είναι μια γυναίκα με κηλιδωμένη ζωή. Σε αυτό το άσυλο των ταλαιπωρημένων ψυχών, μακριά από τις κόρες της, την έστειλαν για να ξεχάσει τον Ίωνα Δραγούμη, τον γοητευτικό διπλωμάτη που αγάπησε παράφορα, τον άνθρωπο που έγινε η αιτία να κλυδωνιστεί ο γάμος της. Όμως η επίσκεψή του εκεί τα αλλάζει όλα. Με φόντο τις καταπράσινες ερημιές και τα μεσαιωνικά πλακόστρωτα της κεντρικής Ευρώπης θα παλέψει για τη λύτρωση της καρδιάς της, ζώντας μαζί του τρεις μέρες που θα τη σημαδέψουν για πάντα.

Τριάντα τρία χρόνια αργότερα, τον Απρίλιο του 1941, οι Γερμανοί εισβάλλουν στην Αθήνα, και εκείνη, καθηλωμένη στο σαλόνι του σπιτιού της στην Κηφισιά, επιχειρεί τον τελευταίο απολογισμό της ζωής της, έχοντας πάρει μια μοιραία απόφαση. Να ανταμώσει στον ουρανό τον άντρα που στερήθηκε κάποτε.

Το Ιστορία χωρίς όνομα είναι ένα βαθιά συγκινητικό μυθιστόρημα για το πάθος και την απώλεια, για τον έρωτα και τη μνήμη, για τις δεσμεύσεις της οικογένειας, για το σκοτάδι του πολέμου και τις πιο δραματικές στιγμές της Ελλάδας.

Βασισμένος στα ημερολόγιά της, ο Στέφανος Δάνδολος αποτίει φόρο τιμής στον εύθραυστο ψυχισμό της σπουδαιότερης Ελληνίδας συγγραφέως του εικοστού αιώνα.

Προσωπική άποψη:

Παραφράζοντας το δικό της, πολυδιαβασμένο και πολυλατρεμένο, "Παραμύθι χωρίς όνομα", ο Στέφανος Δάνδολος επέστρεψε μ' ένα βιβλίο που είναι κάτι περισσότερο από ένα απλό μυθιστόρημα, από ένα χρονικό της ζωής της αείμνηστης συγγραφέως Πηνελόπης Δέλτα, κάτι βαθύτερο από μια προσπάθεια εκλογίκευσης του μεγαλύτερου και πιο παράφορου πάθους της, αυτό που είχε για τον Ίωνα Δραγούμη και που την σημάδεψε. Είμαι μια "Ιστορία χωρίς όνομα", όπως μαρτυρά και ο τίτλος του, όχι γιατί ο συγγραφέας αδυνατεί αν του δώσει έναν, αλλά γιατί, όσο πιο μεγαλειώδες και δυνατό είναι κάτι, είτε γεγονός είτε συναίσθημα, τόσο πιο δύσκολα μπορείς να το περιγράψεις με λίγες μόνο λέξεις. Δεν μπορείς να του προσδώσεις ταυτότητα ούτε χαρακτήρα απλά και μόνο τοποθετώντας του μια λεζάντα. Γιατί, η αλήθεια της ζωής και της καρδιάς βρίσκεται κάπου βαθύτερα κρυμμένη, και μόνο αν βουτήξεις στ' άδυτα αυτής μπορείς να την ανακαλύψεις.

Ο Στέφανος Δάνδολος, με απaráμιλλο σεβασμό και αγάπη, απέναντι στο πρόσωπο της Πηνελόπης Δέλτα, αποτίει τον δικό του φόρο τιμής στη μεγάλη λογοτέχνη που σημάδεψε τα παιδικά χρόνια γενιών και γενιών -πράγμα που είμαι βέβαιη πως θα συνεχίσει να κάνει και στο μέλλον. Αντλώντας υλικό και έμπνευση από τα ημερολόγιά της, μα και από αρχεία και έγγραφα που αναφέρονται στην εποχή όπου εκείνη έζησε -και που στέκονται στη ζωή και στον βίο της-, μας μιλάει για το "κρυφό της πάθος", όπως μαρτυρά και ο υπότιτλος του ίδιου του βιβλίου, το παράνομο πάθος της για τον Ίωνα Δραγούμη, ένα πάθος μέσα στο οποίο εγκλωβίστηκε και που την καταδίκασε σε μια ζωή δυστυχημένη, την οποία εγκατέλειψε με μεγάλη προθυμία όταν πλέον της ήταν αδύνατον να ζήσει μόνο με τη θύμηση αυτού που τόσο λαχτάρησε και που δεν πραγματώθηκε ποτέ.

Ο συγγραφέας, μοιράζοντας την αφήγησή του ανάμεσα στο τρίτο και στο πρώτο πρόσωπο, δίνοντας φωνή στην Πηνελόπη Δέλτα για να να μπορέσει να εκφράζει τις βαθύτερες και πιο κρυφές της σκέψεις, τα πιο πηγαία συναισθήματά της, καταδύεται στον ψυχικό της κόσμο με τρόπο βαθιά ρεαλιστικό, συγκινητικό και ανθρώπινο. Με τον τρόπο αυτό καταφέρνει ν' αγγίξει τις πιο ευαίσθητες χορδές μας, να προκαλέσει την κατανόησή και να κερδίσει την συμπάθειά μας, μα και να μας αφήσει με την γλυκόπικρη εκείνη γεύση που μονάχα το απραγματοποίητο αφήνει, που ακόμα κι αν δεν μπορεί να ταιριάξει μέσα στα στενά πλαίσια της ηθικής -της όποιας ηθικής, της όποιας εποχής-, μπορούμε να το καταλάβουμε, να το νιώσουμε, ακόμα και να το δικαιολογήσουμε, γιατί η αγάπη είναι κάτι που δεν ελέγχεται, δεν ορίζεται, δεν υπακούει σε κανόνες, μα μονάχα στα "θέλω" τις καρδιάς.

Μέσα απ' τις σελίδες της ιστορίας αυτής, αντιλαμβανόμαστε πόσο βαθιά ευαίσθητος και ευάλωτος άνθρωπος υπήρξε η Πηνελόπη Δέλτα, πόσο ειλικρινής μα την ίδια στιγμή, πόσο εγκλωβισμένη σ' έναν κόσμο που την έπνιγε, σ' έναν γάμο απ' τον οποίο δεν μπορούσε να ξεφύγει, όχι γιατί δεν είχε την τόλμη να παραδεχτεί τον έρωτά της για έναν άλλον άντρα, αλλά επειδή εκείνος που την στεφάνωσε στην εκκλησία της αρνήθηκε αυτό που λαχταρούσε. Μια γυναίκα που όσο δυνατή κι αν φαινόταν μέσα από το λογοτεχνικό της έργο, τόσο αδύναμη στεκόταν μπροστά στη διεκδίκηση του δικαιώματος του εγώ της, που μπροστά στους ρόλους της ως γυναίκα μιας κάποιας τάξης, μιας συγκεκριμένης, αυστηρής εποχής, ως μητέρα και

σύζυγος, πολύ μικρή σημασία και αξία είχε. Και αυτό είχε ως αποτέλεσμα όχι μόνο τη δυστυχία της, αλλά και το ν' αρρωστήσει το μυαλό της, να φθαρεί η ψυχή της και, τελικά, να μην ζει για κανέναν άλλον λόγο, παρά μονάχα για να θυμάται εκείνον που έμελλε να είναι ο ένας.

Δύο οι βασικοί χρονικοί άξονες της αφήγησης του Δάνδολου. Από τη μία, ο Ιούνιος του 1908, η εποχή που η Δέλτα νοσηλευόταν στο σανατόριο του Γκρίνφιλντ, ήδη βαριά μελαγχολική από τότε. Η εποχή όπου κλήθηκε να ζήσει μαζί με τον Ίωνα, τον δικό της Ίωνα, τρεις μέρες που θ' άλλαζαν τη ζωή της και θα καθόριζαν το μέλλον της για πάντα. Τρεις μέρες περιθώριο για ν' αποφασίσει αν μπορούσε να πάει κόντρα στην κοινωνία, στην οικογένειά της, ακόμα και στον Θεό τον ίδιο. Τρεις μέρες που θα την σημάδευαν με τρόπους που ποτέ δεν περίμενε. Από την άλλη, ο Απρίλιος του 1941. Ο Απρίλης που τα γερμανικά στρατεύματα εισήλθαν στην Αθήνα. Ο Απρίλης που ξεκίνησε η Κατοχή με ό,τι τρομακτικές συνέπειες αυτή έφερε μαζί της. Ο τελευταίος Απρίλης της ζωής της, με την ίδια να δίνει τέρμα στη ζωή της. Οι πολλοί είπαν πως την απόφασή της αυτή ενίσχυσε η φιλοπατρία της, κάποιοι άλλοι πως έφταιγε το διαταραγμένο της μυαλό. Κι όμως, η αλήθεια βρισκόταν στο ότι ακόμα και 20 ολόκληρα χρόνια μετά τον άδοξο θάνατό του, ο Ίωνάς της ποτέ δεν έσβησε από μέσα της. Και όταν τα τελευταία του γράμματα και χειρόγραφα του έφτασαν στα χέρια της, εκείνη ολοκλήρωσε το έργο του και πήγε να τον συναντήσει. Τόσο απλά, τόσο αθόρυβα.

Απλή και ρέουσα, μα βαθιά τρυφερή και συναισθηματική, η γραφή του Δάνδολου μάς παρασέρνει για μία ακόμα φορά, επιβεβαιώνοντας πως είναι μία απ' τις σημαντικότερες πένες της σύγχρονης ελληνικής πεζογραφίας. Με τόλμη και ομορφιά ψυχής, δημιουργεί το τελειότερο ψυχογράφημα ενός ανθρώπου βαθιά πολύπλοκου, ζωντανεύοντάς τον μπροστά στα μάτια μας, με τόση μαεστρία που δυσκολεύεται να πιστέψεις πως αυτά που διαβάζεις δεν είναι πράγματι λόγια της Δέλτα, μα αυτά που κάποιος άλλος εμπνεύστηκε από τις γραπτές -και όχι μόνο- εξομολογήσεις εκείνης. Και πραγματικά, νιώθω βαθιά συγκινημένη, και πολύ ευλογημένη, που έγινα κοινωνός ενός τόσο αξιόλογου έργου, μα και της τραγικής αλήθειας μιας τόσο σπουδαίας προσωπικότητας, που αναγκάστηκε ν' ανέβει έναν Γολγοθά που δεν της άξιζε, μα και που δεν μπορούσε να τον αποφύγει. Μία ιστορία που πρέπει οπωσδήποτε να διαβάσετε και, γιατί όχι, να διδαχτείτε απ' αυτήν για τα "θέλω" και τα "πρέπει" της ζωής, που μπορεί να γίνουν λυτρωτές μα και δεσμώτες της ευτυχίας μας, την ίδια ακριβώς στιγμή.

Βαθμολογία 10/10

Ταυτότητα βιβλίου:

Συγγραφέας: Δάνδολος Στέφανος

Εκδόσεις: Ψυχογιός

Κατηγορία: Ελληνική Λογοτεχνία

Έτος Έκδοσης: 2017

Αρ. σελίδων: 344

ISBN: 978-618-01-2242-8